

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående utgifter för kapitalökning i avseende å statens vattenfallsverk.

(4:e avd.)

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under titel »utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» beträffande statens vattenfallsverk föreslagit riksdagen att av det för anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg av riksdagen beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1917 anvisa, att utgå av lånemedel, återstående beloppet 300,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

**Anläggning
av ny farled
mellan
Vänersborg
och
Göteborg.**

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 163—165 i det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för den 14 januari 1916, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må av det för *anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg* av riksdagen beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1917 anvisa återstående beloppet, 300,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

Ombyggnad
av Södertälje kanal.

2:o) Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående ombyggnad av Södertälje kanal, för ändamålet beräkna ett anslag, att utgå av lånemedel, för år 1917 av 400,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 14 mars 1916 avlåten proposition, nr 91, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen att, under villkor att Södertälje stad utan ersättning avstår all för kanalombyggnaden erforderlig mark, som den 23 mars 1911 var i stadens ägo, för ombyggnad av Södertälje kanal jämte uppränsning av farlederna i Brandalsund och Linasund i huvudsaklig överensstämmelse med av vattenfallsstyrelsen förordat förslag bevilja ett anslag av 6,785,000 kronor samt därav för år 1917 anvisa ett belopp av 400,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Tredje utbyggnaden
av Trollhätte kraftstation.

3:o) Kungl. Maj:t har vidare i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående fortsatt anslag för utförande av en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation, för ändamålet beräkna ett anslag, att utgå av lånemedel, för år 1917 av 3,700,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 1,500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 mars 1916 avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 80, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation för år 1917 anvisa ett anslag av 3,700,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 1,500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid sistberörda proposition fogade statsrådsprotokollet, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa.

Sedan 1906 års riksdag anvisat 750,000 kronor för påbörjande av den för vattnets framledande till Trollhätte kraftstation erforderliga

kraftkanalen, beviljade 1907 års riksdag till fortsättande och fullbordande av kraftstationsanläggningen ett anslag av 7,750,000 kronor. Därefter anslag riksdagen 1908 ett belopp av 2,800,000 kronor för en s. k. andra utbyggnad av kraftstationen. Till oförmälda första och andra utbyggnaderna av kraftstationen anvisade riksdagen sedermera år 1913 ett tilläggsanslag av 130,000 kronor samt medgav, att de till kraftverket under byggnadstiden influtna inkomster å tillhoppa 196,170 kronor 66 öre finge användas till täckande av de återstående utgifter för kraftstationens första och andra utbyggnad, som ej kunde bestridas med ovannämnda anslag å 130,000 kronor. Samtidigt beviljade riksdagen 160,000 kronor för vissa för en tredje utbyggnad av kraftstationen avsedda anläggningar, vilka utförts i samband med andra utbyggnaden av den anledning, att kostnaden därigenom blivit väsentligt mindre, än om arbetena uppskjutits till tredje utbyggnaden. Slutligen har riksdagen anvisat, dels år 1914 ett anslag av 300,000 kronor för påbörjande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av kraftstationen, dels ock år 1915 ett anslag av 2,500,000 kronor för fortsättande av arbetena för samma utbyggnad.

I de framställningar från Kungl. Maj:t, vilka legat till grund för beviljandet av sistberörda tre anslag, har någon fullt utarbetad plan för ifrågavarande tredje utbyggnad ej förelagts riksdagen, utan hava anslagen begärts till vissa arbeten, som kunde utföras oberoende av den omfattning utbyggnaden komme att erhålla. Anledningen härtill har varit den, att det ej förut varit möjligt träffa avgörande i fråga om det antal maskinenheter, som borde installeras vid den tredje utbyggnaden. Endast en utvidgning av kraftstationen med tre maskinenheter kan nämligen lämpligen utföras på kronan nu tillhörig mark. För att kunna på ekonomiskt sätt utbygga kraftstationen i sådan omfattning, att allt det vatten vid Trollhättan tillgodogöres, som före Vänerns reglering kan med fördel utnyttjas, erfordras åter, att viss firman Nydqvist & Holm i Trollhättan tillhörig, på östra älvstranden invid kronans därstädes liggande kraftstation belägen mark tages i anspråk.

Preliminär överenskommelse med nämnda firma om nödigt markförvärfv m. m. har numera blivit träffad. Denna överenskommelse möjliggör ett utförande av utbyggnaden med fem maskinenheter eller det högsta antal som — utöver det nuvarande — kan nyttiggöras före Vänerns reglering. Den av vattenfallsstyrelsen upprättade planen för tredje utbyggnaden avser ock installerande av fem aggregat, ehuru för närvarande allenast skulle beviljas medel för utbyggnadens verkställande

med tre enheter. Härför erfordras utöver redan anvisade 2,800,000 kronor ett belopp av 4,000,000, varav dock 300,000 kronor beräknats behöva anvisas först för år 1918. För utbyggnadens fullbordande med fem maskinenheter beräknas ytterligare 3,320,000 kronor komma att erfordras, under förutsättning att sådant konjunkturtillägg av 300,000 kronor för varje enhet, varmed man ansett sig böra räkna beträffande de tre första maskinenheterna, jämväl blir erforderligt för de två återstående aggregaten. Den tredje utbyggnaden i sin helhet skulle alltså komma att betinga en kostnad av 10,120,000 kronor, ovanberörda av 1913 års riksdag anslagna belopp av 160,000 kronor oberäknat.

Den tredje utbyggnaden av Trollhätte kraftstation är, såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, av riksdagen redan i princip beslutad. Frågan gäller nu endast, i vilken omfattning utbyggnaden bör företagas.

Av den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen inhämtas, att efterfrågan på elektrisk kraft från Trollhätte kraftverk på senare tid vuxit i en omfattning, som man tidigare ej kunnat beräkna, och att den för närvarande är så stor, att praktiskt taget all den kraft, som kan alstras vid Trollhättan, kan vinna lönande avsättning. Departementschefen har i statsrådsprotokollet frambållit, att medan år 1914, under vilket år omkring 65 procent av kraftverkets leveransförmåga togs i anspråk, Trollhätte kraftverks nettoinkomst uppgick till 7,28 procent på alla de av Kungl. Maj:t och riksdagen till kraftverkets driftfärdiga anläggningar anvisade medel, motsvarande nettoinkomst för år 1915, då omkring 80 procent av leveransförmågan tillgodogjordes, uppgick till omkring 8,66 procent ävensom att vid full utnyttjning av kraftverket nettoinkomsten torde komma att överstiga 10 procent, vilken avkastning jämväl skulle vara att vänta av den tredje utbyggnaden i dess helhet.

Till fullständigande av vad departementschefen sålunda anfört angående avkastningen av Trollhätte kraftverk har utskottet ansett sig böra meddela nedanstående från vattenfallsstyrelsen erhållna uppgifter angående ränteförluster och räntabilitet vid kraftverket.

1. Ränteförlusterna under bygnads- och igångsättnings tiden.

Under år 1913 har Trollhätte kraftverk lämnat en avkastning av 6,13 % å de anslagsmedel, som nedlagts å såväl driftfärdiga som icke driftfärdiga anläggningar. Någon ränteförlust har sålunda icke förelegat under år 1913. Icke heller har någon ränteförlust å anslagsmedel senare förelegat. Vid beräkning av ränteförlusterna

under byggnads- och igångsättningstiden böra därför beräkningarna omfatta tiden före den 1 januari 1913.

	De anslagsmedel, som av vattenfallsstyrelsen lyftats, utgöra	Motsvara med 4 % ränta på ränta den 1 jan. 1913.	Motsvara med 5 % ränta på ränta den 1 jan. 1913.
År 1905	169,000	231,300	249,700
» 1906	2,230,000	2,877,900	3,063,200
» 1907	2,111,000	2,619,600	2,761,600
» 1908	3,785,000	4,516,300	4,715,800
» 1909	5,365,000	6,155,500	6,365,900
» 1910	2,050,000	2,261,600	2,316,700
» 1911	800,000	848,600	861,000
» 1912	1,800,000	1,836,000	1,845,000
Summa kronor	18,310,000	21,346,800	22,178,900

Ränteförlusten utgör *brutto*:

vid 4 % räntefot kronor 3,036,800

» 5 % » » 3,868,900.

Härför skall dragas kraftverkets driftöverskott för tiden före den 1 januari 1913, vilket uppgår till kronor 2,035,500.

Ränteförlusten blir således *netto*:

vid 4 % räntefot kronor 1,001,300 = 5,5 % av anslagsmedlen den 1/1 1913 samt
3,0 % av samma anslagsmedel + vattenfallsvärde,

vid 5 % räntefot kronor 1,833,400 = 10,0 % av anslagsmedlen den 1/1 1913 samt
5,5 % av samma anslagsmedel + vattenfallsvärde.

2. Räntabilitet.

	1913.	1914.	1915.
Driftöverskott (efter avsättning till förnyelsefonden) } a) för driftfärdiga anläggningar ...	1,126,003	1,395,011	1,697,209
b) inclusive bankräntor å oförbrukade anslagsmedel	1,153,724	1,408,078	1,707,255
1) Anslagsmedel för driftfärdiga anläggningar	17,608,431	19,174,863	19,601,784
Driftöverskott i % av dessa anslagsmedel	6.39	7.28	8.66
Driftöverskott i % av dessa anslagsmedel + ränteförlusten efter 4 % räntefot	6.05	6.91	8.24
Driftöverskott i % av dessa anslagsmedel + ränteförlusten efter 5 % räntefot	5.79	6.62	7.92

	1913.	1914.	1915.
Driftöverskott (efter avsättning till förnyelsefonden) } a) för driftfärdiga anläggningar ...	1,126,003	1,395,011	1,697,209
b) inclusive bankräntor & oförbrukade anslagsmedel	1,153,724	1,408,078	1,707,255
2) Anslagsmedel för driftfärdiga och icke driftfärdiga anläggningar	18,812,857	19,491,380	20,651,921
Driftöverskott (inclusive bankräntor) i % av dessa anslagsmedel	6·13	7·22	8·27
Driftöverskott i % av dessa anslagsmedel + ränteförlusten efter 4 % räntefot	5·82	6·87	7·88
Driftöverskott i % av dessa anslagsmedel + ränteförlusten efter 5 % räntefot	5·59	6·60	7·59
3) Anslagsmedel för driftfärdiga anläggningar samt den utnyttjade vattenkraftens värde	23,588,431	26,416,863	28,643,784
Driftöverskott i % av dessa kapitalvärden	4·77	5·28	5·93
Driftöverskott i % av dessa kapitalvärden + ränteförlusten efter 4 % räntefot	4·58	5·09	5·73
Driftöverskott i % av dessa kapitalvärden + ränteförlusten efter 5 % räntefot	4·43	4·94	5·57
4) Anslagsmedel för driftfärdiga och icke driftfärdiga anläggningar samt hela vattenkraftens värde	33,812,857	34,491,380	35,651,921
Driftöverskott (inclusive bankräntor) i % av dessa kapitalvärden	3·41	4·08	4·79
Driftöverskott i % av dessa kapitalvärden + ränteförlusten efter 4 % räntefot	3·31	3·97	4·66
Driftöverskott i % av dessa kapitalvärden + ränteförlusten efter 5 % räntefot	3·24	3·88	4·55

Förestående sammanställning giver tydligt vid handen, att med beräkning av det värde, vartill vattenfallen för närvarande äro uppskattade eller 15,000,000 kronor, Trollhätte kraftverk vid fullständigt utnyttjande bör bliva en fullt räntabel affär, även om hänsyn tages till hela det kapital verket representerar.

Då den av vattenfallsstyrelsen med firman Nydqvist & Holm preliminärt träffade överenskommelsen bereder möjlighet att verkställa en sådan utbyggnad av kraftstationen, att den vattenmängd, som före Vänerens reglering finnes tillgänglig vid Trollhättan, kan på ekonomiskt mest fördelaktiga sätt tillgodogöras, och då det är i hög grad angeläget, att landets krafttillgångar varda i möjligaste mån tillvaratagna, synes det utskottet, att den nu ifrågavarande utbyggnaden av kraftstationen

bör vidtagas i hela den utsträckning, som av vattenfallsstyrelsen föreslagits. Mot det för år 1917 äskade anslagsbeloppet har utskottet ej funnit skäl till erinran.

I sammanhang med den förevarande anslagsfrågan har departementschefen till behandling upptagit en av riksdagen i skrivelse den 18 maj 1915, nr 116, gjord framställning i fråga om villkoren för försäljning av vissa, kronan tillhöriga tomter i Trollhättan. Det av departementschefen i detta hänseende gjorda uttalandet, vilket syns utskottet stå i god överensstämmelse med huvudinnebörden i riksdagens omhandlade skrivelse, har utskottet funnit välbetänkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *fortsättande av arbetena för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation* för år 1917 anvisa ett anslag av 3,700,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 1,500,000 kronor.

4:o) Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvidan å den proposition, som kunde komma att avlåtas om påbörjande av vissa arbeten för en andra utbyggnad av kraftstationen vid Porjus, för ändamålet år 1917 beräkna ett anslag, att utgå av lånemedel, av 1,500,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

Andra utbyggnaden av kraftstationen vid Porjus.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

5:o) Kungl. Maj:t har vidare i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlåtas, för år 1917 beräkna dels för anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk ett anslag, att utgå av lånemedel, av 650,000 kronor, dels ock för utvidgning av nämnda ångkraftstation ett anslag, att utgå av lånemedel, av 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

Ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 14 mars 1916 till riksdagen avlåten proposition, nr 90, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen, att av det för anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk beviljade anslaget å 1,650,000 kronor för år 1917 anvisa återstående beloppet 650,000 kronor, samt att för utvidgning av nämnda ångkraftstation bevilja ett anslag av 1,500,000 kronor och därav för år 1917 anvisa ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid sistberörda propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Då riksdagen 1915 beslöt anläggandet av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk, lämnade riksdagen frågan om förlägningsplatsen för stationen öppen, för att av Kungl. Maj:t sedermera avgöras. Enligt vad i statsrådsprotokollet omförmäles har Kungl. Maj:t nästlidet år förordnat, att ångkraftstationen skall förläggas till Västerås.

Med beslutet om ångkraftstationens anläggning äsyftades att bereda möjlighet till avsättning av en större del av vattenkraften vid Älvkarleby såsom prima kraft (tillgänglig året om) än vad eljest kunnat ske. Enligt den tidigare uppgjorda planen skulle ångkraftstationen till en början utbyggas för frambringande av en kraftkvantitet av normalt 10,000 kilowatt. Den nu föreslagna utbyggnaden avser en utökning till 20,000 kilowatt. Härigenom skulle den från vattenkraftstationen avsatta årliga energimängden kunna ökas med omkring 36,000,000 kilowattimmar, utan att den från ångkraftstationen levererade energien skulle behöva ökas med mer än cirka 4,000,000 kilowattimmar.

Kostnaden för en andra utbyggnad av ångkraftstationen har beräknats till omkring 1,800,000 kronor. För att för närvarande begränsa anslagskravet är avsett att tills vidare utföra en något mindre pannanläggning än som erfordras för den nya ångturbinens hela effekt ävensom att uppskjuta vissa mindre trängande arbeten. På detta sätt skulle anslagsbehovet för år 1917 kunna nedbringas till 1,500,000 kronor. Beträffande kostnadsberäkningarna är emellertid att märka, att sedan tiden för beräkningarnas upprättande en betydande höjning inträtt å prisen för de erforderliga maskinerna och att man därför måste räkna med att den angivna kostnadssumman eventuellt icke blir tillräcklig för ändamålet.

Vidkommande avkastningen av det kapital, som skulle användas för ångkraftstationens utbyggande, läser densamma, enligt vad i statsrådsprotokollet blivit upplyst, bliva fullt tillfredsställande.

Efterfrågan på prima kraft från Älvkarleby kraftverk har på senare tid varit stadd i stark stegring. Däremot har viss svårighet gjort sig gällande att vinna avsättning för den endast en del av året tillgängliga sekunda kraften. Under sådana förhållanden och då den nu föreslagna utbyggnaden av Västerås ångkraftstation ej synt utskottet större än som påkallas av klok förtänksamhet, har utskottet, som med tillfredsställelse inhämtat, att ångkraftstationen planlagts på sådant sätt, att eldning med torvbränsle skall kunna tillämpas, funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) av det för *anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk* beviljade anslaget å 1,650,000 kronor för år 1917 anvisa återstående beloppet 650,000 kronor;

b) för *utvidgning av nämnda ångkraftstation* bevilja ett anslag av 1,500,000 kronor och därav för år 1917 anvisa ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor.

6:o) Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för utförande av uppränsning av Masurforsen i Dalälven för år 1917 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 600,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 300,000 kronor.

Uppräns-
ning av
Masur-
forsen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 170—175 i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för den 14 januari 1916.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att Kungl. Maj:t för möjliggörande av ett ekonomiskt fördelaktigt utnyttjande av vattenkraften i den nedanför de egentliga Älvkarlebyfallen belägna Masurforsen, vars tillgodogörande ej förutsattes vid beslutet om anläggningen av Älvkarleby kraftverk,

på sin tid bemyndigat vattenfallsstyrelsen att vidtaga erforderlig ändring i kraftverkets ursprungliga planläggning.

Denna ändring, som väsentligen avsåg en sänkning av kraftstationen och som beräknats medföra en kostnad av 130,000 kronor, har kunnat rymmas inom ramen av det för kraftverksbyggnaden redan beviljade anslaget. Med det nu äskade anslaget avses att genomföra en uppränsning av Masurforsen i så stor utsträckning som praktiskt taget kan förutsättas.

Genom Masurforsens uppränsning vinnes en ökning i den kraftkvantitet, som vid lägre vattenföringar i älven kan uttagas i kraftstationen, och sålunda ökad tillgång på prima kraft. Därigenom inskränkes även den tid, under vilken energibehovet delvis skulle tillgodoses från ångreservstationen i Västerås.

Den ökning i kraftverkets leveransförmåga, som skulle vinnas genom uppränsningen, kan, enligt vad utredningen i ärendet ger vid handen, anses motsvara 6,000,000 kilowattimmar per år. Med nu gällande kraftpris skulle detta lågt beräknat betyda en ökad inkomst för kraftverket av omkring 40,000 kronor per år; och skulle vinsten bliva avsevärt större, sedan en reglering av Dalälvens vattenföring kommit till stånd.

I anslutning till den uppfattning angående önskvärdheten av att landets krafttillgångar varda vederbörligen utnyttjade, på grund av vilken utskottet ovan tillstyrkt Kungl. Maj:ts framställningar angående ytterligare utbyggnad av Trollhätte kraftstation samt utvidgning av ångkraftstationen för Älvkarleby kraftverk, får utskottet jämväl förorda bifall till förslaget om Masurforsens uppränsning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *utförande av uppränsning av Masurforsen i Dalälven* för år 1917 anvisa ett anslag av 600,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 300,000 kronor.

Kostnader
för Skatt-
ungens och
Oresjöns
reglering.

7:o) Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen vidare föreslagit riksdagen att till gäldande av de på Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna belöpande kostnaderna för Skattungens och Oresjöns reglering för år 1917 bevilja ett anslag, att utgå av lånemedel, å 44,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 175—182 i statsrådsprotokollet den 14 januari 1916.

För genomförande av en reglering av Skattungen och Oresjön i syfte att jämnare fördela avrinningen av Oreälvens vatten hava ägarna av de flesta mera betydande vattenfallen vid Dalälven nedanför Siljan sammanslutit sig till en ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, vars fortvaro emellertid — enligt föreningens stadgar — gjorts beroende av bland annat, att staten antingen ingår i föreningen eller ock erlägger de bidrag, som enligt stadgarna skulle falla på Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna, därest staten inginge i föreningen. Utav den av vattenfallsstyrelsen till 350,000 kronor beräknade kostnaden för regleringen skulle omkring 75,000 kronor belöpa på Älvkarleby kraftverk. I den mån de bidrag, som falla på nu obebyggda större vattenfall i Dalälven, erläggas till föreningen, komma motsvarande delar av statens bidrag att återbetalas, varigenom detta slutligen minskas till 44,500 kronor. Vad staten därutöver tills vidare skulle hava att betala av anläggningskostnaden är avsett att förskjutas av de till Älvkarleby kraftverk hörande medel. Av de årliga kostnaderna för regleringens skötsel skulle till en början omkring 2,000 kronor falla på Älvkarleby kraftverk. Efterhand skulle detta belopp minskas till 1,200 kronor.

Då fördelarna av, att staten för sina ifrågavarande vattenfall ingår i regleringsföreningen, synas väl uppväga de kostnader, därav skulle följa, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förvarande förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till gäldande av de på Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna belöpande kostnaderna för Skattungens och Oresjöns reglering för år 1917 bevilja ett anslag å 44,500 kronor.

8:o) Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för år 1917 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 3,000,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 1,000,000 kronor.

**Distributions-
anlägg-
ningar för
statens
kraftverk.**

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 sid. 182—186.

I enlighet med därom av Kungl. Maj:t framställt förslag beviljade 1915 års riksdag för år 1916 ett belopp av 800,000 kronor till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens vattenkraftsverk. Vattenfallsstyrelsen hade gjort framställning om beviljande för ändamålet av ett belopp av 1,500,000 kronor. Med hänsyn till å ena sidan den sålunda skedda nedsättningen i det av vattenfallsstyrelsen för år 1916 begärda anslaget samt å andra sidan till betydelsen av, att kraftavsättningen från statens kraftverk på ett rationellt sätt utvecklas, har utskottet icke ansett sig kunna ifrågasätta någon minskning i det av Kungl. Maj:t nu äskade anslagsbeloppet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för år 1917 anvisa ett belopp av 3,000,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t meddelar, användas för *utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk*, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 1,000,000 kronor.

9:o) Beträffande sättet för täckande av de utav utskottet ovan under punkterna 1, 3, 5, 6, 7 och 8 tillstyrkta anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 31 mars 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, C. G. Ekman, A. C. Lindblad, O. Bergqvist, A. Pers, och I. E. G. Svensson samt

från andra kammaren: herrar A. Ekman, F. W. Thorsson, H. Andersson i Skivarp, K. V. Rydén i Malmö, C. Persson i Stallerhult, J. B. Eriksson i Grängesberg, G. Odqvist, N. A. Nilsson i Kabbarp, J. Ström, J. Pålsson, K. O. Strid och S. E. J. Lübeck.